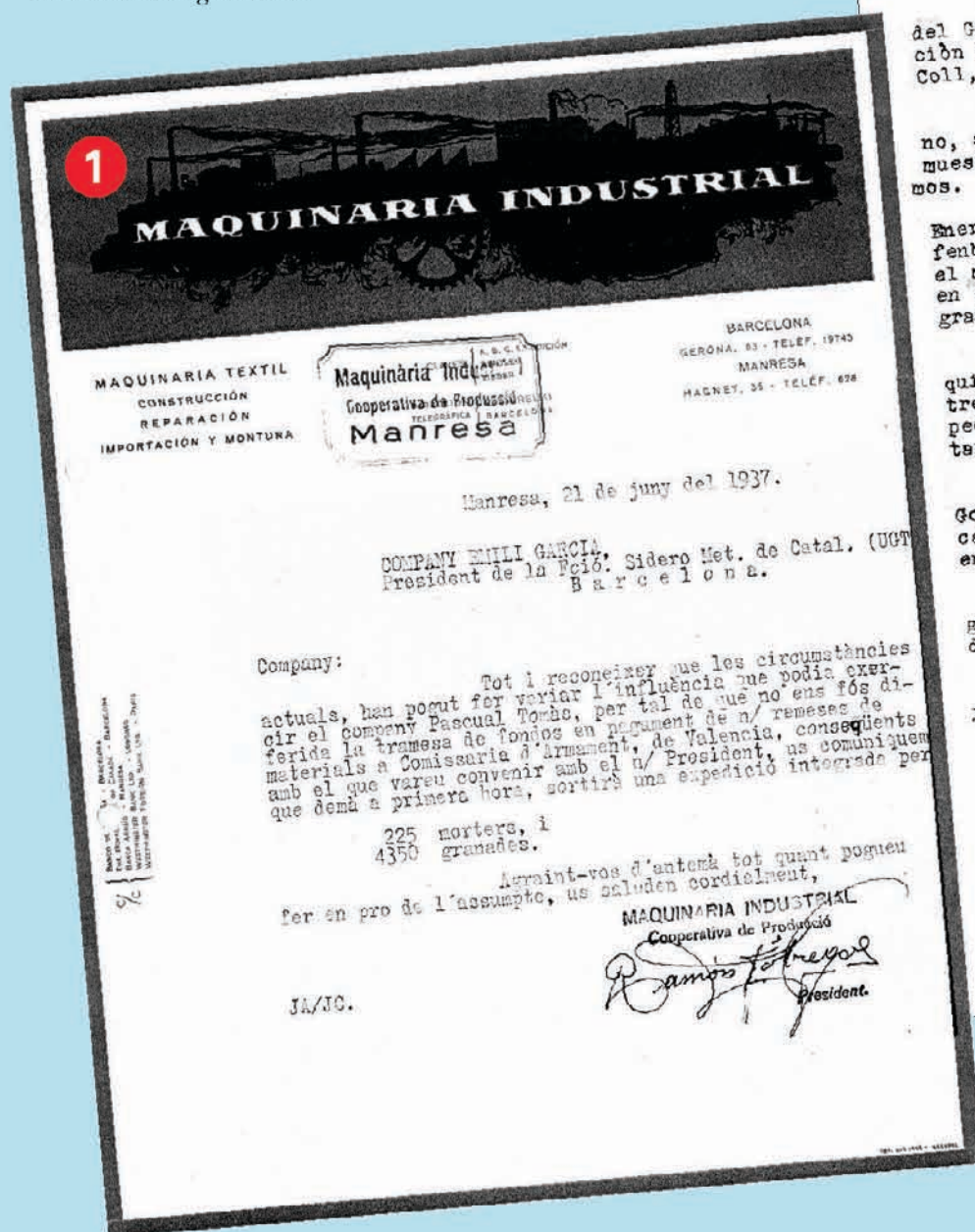

Autors: Joaquim Aloy i Bosch, Jordi Basiana i Obradors i Pere Gasol i Pujol. Col·laborador: Ramon Fons i Vilardell

1 MORTERS I GRANADES FABRICATS A LA MAQUINÀRIA INDUSTRIAL

Document trobat a l'Arxiu de Salamanca de l'empresa Maquinària Industrial, de Manresa, del 21 de juny del 1937, signat pel president del seu Consell Administratiu, Ramon Fàbregas, en què comunica la tramesa de 225 morters i 4.350 granades acabades de fabricar per l'empresa per encàrrec del govern central. En el text s'entrelluquen les dificultats econòmiques de cobrament i les pugnes polítiques internes entre els republicans, agreujades arran dels Fets de Maig del 1937.

2

Entre le Ministro de Marina y Aire, en representación del Gobierno, y Maquinaria Industrial Cooperativa de producción de Manresa, representada por su Director Técnico, D. Luis Coll, se conviene:

Que la mencionada Factoría fabricará con destino al Gobierno, seiscientos morteros del tipo dieziseis, alemán, como la muestra que se ha exhibido y sesenta mil granadas para la misma.

Los plazos de entrega serán los siguientes: hasta fin de Enero, cuarenta morteros y cuatro mil granadas. En el mes de febrero ciento cuarenta morteros y catorce mil granadas. En el mes de Marzo, doscientos morteros y veinte mil granadas. Y en el mes de Abril doscientos veinte morteros y veintidós mil granadas.

Los precios se fijarán de acuerdo entre el Gobierno y Maquinaria Industrial C. P., cuando se efectúe la primera entrega, se conozca el costo exacto de producción. Esta será inspeccionada en el orden técnico y en el económico por representantes que designará la Comisaría de Armamento y Municiones.

A Maquinaria Industrial C. P., se le anticipará por el Gobierno, antes del 15 de Enero, la cantidad de cien mil pesetas cantidad que será deducida del pago del material que se haya de entregar en los meses de Enero y Febrero.

Los pagos se harán al contado y medida que se vaya entregando el material en el Parque de Artillería de Valencia, quedando la entidad productora encargada del transporte.

En Valencia a cuatro de Enero de mil novecientos treinta y siete.

"Si ha una signatura que diu Indalecio Prieto, i una altra que porta Ll. Coll"

Hi figura un timbre que diu "Ministro de Marina y Aire"

Manresa 21 de Jener de 1937

2 COMANDA DE 60.000 GRANADES DEL GOVERN DE LA REPÚBLICA A LA MAQUINÀRIA INDUSTRIAL. Còpia d'una comanda molt important, datada el gener del 1937, feta a l'empresa manresana Maquinària Industrial, de 600 morters i 60.000 granades per part del govern de la República, representat pel ministre de Marina i Aire, Indalecio Prieto.

PAPERS DE LA REPÚBLICA EN TEMPS DE GUERRA (1936-1939)

Les indústries de guerra manresanes

Una altra conseqüència de l'esclat de la guerra i de la revolució conseqüent, i estretament lligada al fenomen de les col·lectivitzacions, fou que una part de la indústria catalana es va haver de reorientar cap a la producció bèl·lica. Això era quelcom indispensable si es volia que la República guanyés la guerra.

D'aquesta manera, amb l'objectiu de crear i estructurar una indústria eficaç a l'hora de subministrar a l'exèrcit republicà tota la gamma de productes que necessitava, nombroses fàbriques catalanes —especialment del sector metal·lúrgic— es reconvertiren en indústries de material militar.

Amb aquesta finalitat, la Generalitat creà, l'agost del 1936, la Comissió d'Indústries de Guerra, formada per representants de les distintes forces polítiques i obreres i presidida pel conseller de Serveis Públics i Finances, Josep Tarradellas. Aquesta comissió realitzà una tasca important de coordinació de les indústries del sector metal·lúrgic, mecànic i químic, per tal d'assolir una producció adient a les necessitats de guerra.

La comissió hagué de superar serioses dificultats derivades de la urgència d'atendre les necessitats del front, l'escassetat de divises i la manca d'ajuda del govern central. El govern de la República, que reaccionà més lentament que no el de Catalunya en l'intent de resoldre aquesta qüestió, pretenia —per mitjà de la Subsecretaria de Armamento— controlar en exclusiva el sector de les indústries de guerra tot prescindint de la feina ja feta per la comissió, cosa que provocà greus conflictes de competències amb la Generalitat. Finalment, l'11 d'agost del 1938, el govern de la República decretà, en benefici propi, l'expropiació de les indústries de guerra de Catalunya.

La Maquinària Industrial SA era una de les principals indústries metal·lúrgiques de Manresa. El mes de setembre del 1936 es constituí en Maquinària Industrial Cooperativa de Producció i es nomenà un Consell Administratiu presidit per Ramon Fàbregas, mentre que la direcció tècnica de l'empresa continuà sent a càrrec de l'enginyer Lluís Coll. Un dels propietaris de l'empresa, Jaume Castell, hi continuà ocupant càrrecs de responsabilitat com a vocal d'aquest consell.

Maquinària Industrial va rebre importants comandes de fabricació de material de guerra per part del govern central i del govern de la Generalitat. Aquestes comandes beneficiaven tot el sector metal·lúrgic manresà, ja que les empreses més grans solien donar feina a tallers i negocis més petits.

Finalment, cal recordar que no solament les empreses metal·lúrgiques treballaven per a l'exèrcit republicà. També ho feien les tèxtils i les del ram de la pell. D'aquestes darreres, cal remarcar les Manufactures de la Pell Col·lectivitzades (denominada abans i després de la guerra Pielsa), que el gener del 1937 ja havia produït 60.000 parells de botes i 5.000 corretjams.

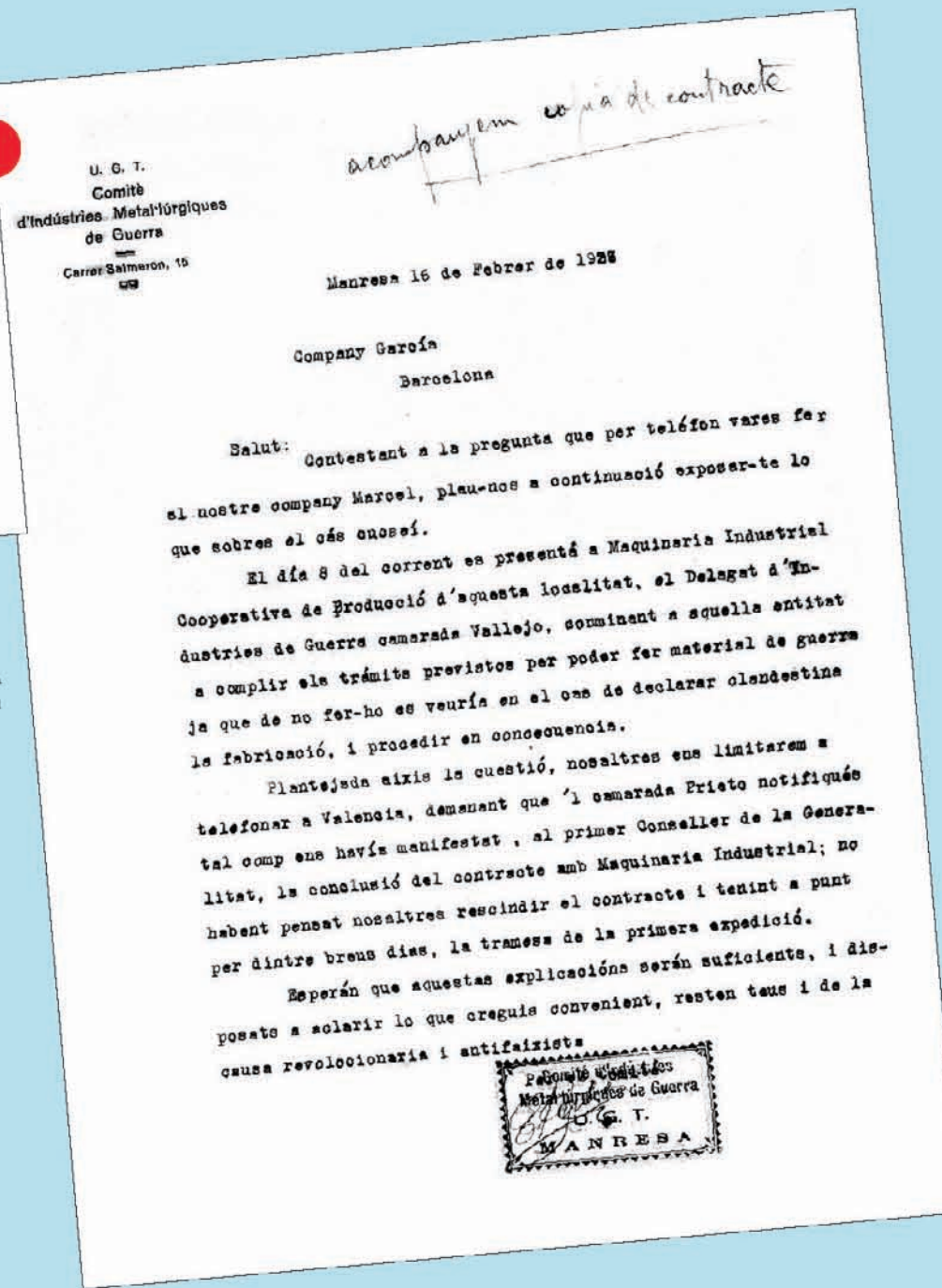
1 RECELS ENTRE GOVERNS A CAUSA DE LES INDÚSTRIES DE GUERRA

Per a la distribució i control de les comandes d'armament, es constituïa a Manresa el Comitè d'Indústries Metal·lúrgiques de Guerra-UGT, integrat per Ramon Fabregas, Daniel Miquel i Enric Ribas. Quedava així assegurada la preeminència de la UGT dins el ram metal·lúrgic manresà. Aquesta carta, del febrer del 1937, és redactada per aquest comitè i s'adreça al secretari de la Federació Siderometal·lúrgica de Catalunya del mateix sindicat, Emili García. L'escrit fa pales el poc ordre que hi havia en el sí del govern central (ministre de Defensa i delegació a Barcelona) i, sobretot, el recel del govern de l'Estat envers el govern de la Generalitat.

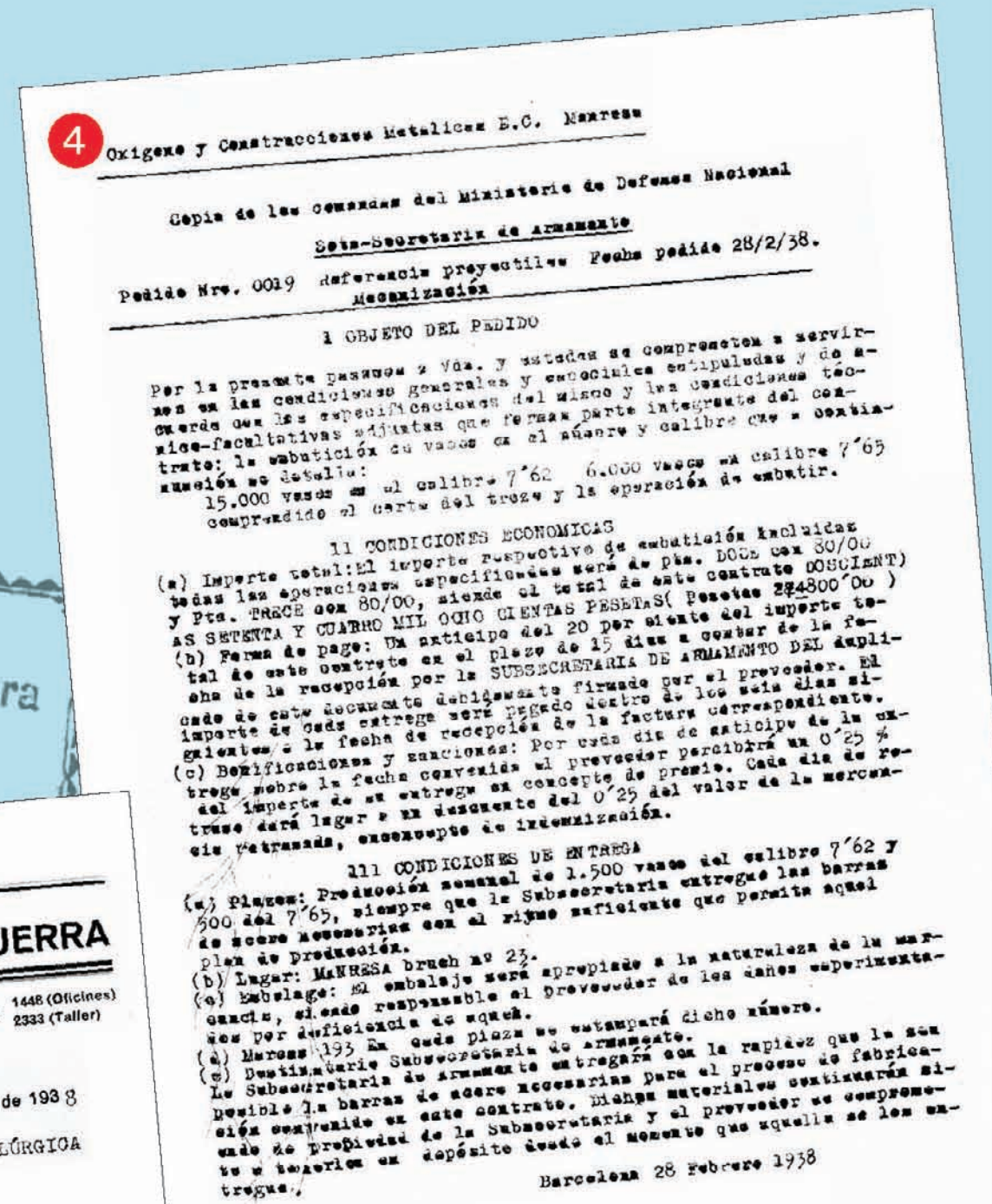
2 "ENÈRGICA QUEIXA" CONTRA LA PASSIVITAT DEL MINISTERI DE DEFENSA

Una altra carta del Comitè d'Indústries Metal·lúrgiques de Guerra, aquesta datada el 14 d'agost del 1937, que reflecteix el malestar existent al comitè per la passivitat del ministeri de Defensa a resoldre els problemes en què es trobaven les indústries de guerra i que paralitzaven la producció. El comitè demana al secretari de la Federació Siderometal·lúrgica que faci les gestions oportunes perquè es pugui accelerar la fabricació d'armament de guerra.

En el document adjunt a aquesta carta es pot llegir un escrit adreçat a la delegació del ministeri de Defensa a Barcelona, en què demanem la situació que viuen les fàbriques manresanes i que impossibiliten poder servir les comandes d'armament: diners, mobilització del personal, manca de beirrina i de materials, etc.

Edifici de la Maquinària Industrial, situat a l'actual carrer de Pompeu Fabra, tal com era durant la guerra

3 CAL MARQUET VOL EVITAR LA REQUISA D'UN COTXE

Aquesta important empresa metal·lúrgica, llavor de l'actual Hayes Lemmerz, tenia el nom oficial d'Oxígeno y Construcciones Metálicas SA, tot i que era popularment coneguda com Cal Marquet, en referència al cognom del seu propietari.

El 1936 fou collectivitzada amb el nom d'Indústries Metal·lúrgiques de Manresa EC. Malgrat això, el seu propietari, Joan Marquet i Bofill, en continuà portant la direcció tècnica durant la guerra. Aquest fet, que l'amo continués dirigint el negoci tot i el procés collectivitzador, es donà sobretot entre la petita i la mitjana empresa al llarg de la guerra.

Aquest document trobat a Salamanca, datat el 5 de febrer del 1938, es refereix a la queixa de l'empresa davant l'intent de confiscació del cotxe, propietat de Joan Marquet. Precisament, la fabricació de peces per a cotxes i camions, destinats a la guerra, era una de les especialitats d'aquesta indústria.

4 EL MINISTERI FA UNA COMANDA DE MATERIAL DE GUERRA A CAL MARQUET

En aquest escrit es detalla una comanda del 28 de febrer del 1938, que fa el ministeri de Defensa a l'empresa manresana Oxígeno y Construcciones Metálicas. En el document, a banda de la comanda de material de guerra, s'assenyala també l'import (274.000 pessetes) i les condicions econòmiques i de lliurament de la partida.

OXIGENO Y CONSTRUCCIONES METÁLICAS, S.A.
MANRESA

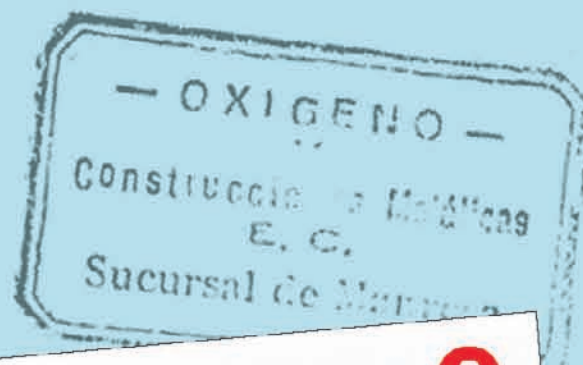
RELACIO DEL PERSONAL D'AQUESTA CASA EMPLEAT EN LA FABRICACIO DE MATERIAL DE GUERRA AMB EXPRESSIO DEL SEU SOU SETMANAL.

Hoja n.º **1**

Joan Marquet Borill	300 ptes.
Jaume Carinels Oliveras	280 "
Jaume Juanola Reixach	170 "
Josep Esquiús Bertrán	86'40
Joan Vallespi Marquet	54 "
Jaume Victori Calafell	220 "
Antoni Lari Vallverdú	200 "
Francesc Garriga Riu	190 "
Joan Vilardell Molist	190 "
Joan Badia Dachs	190 "
Florenci Miquel Codina	190 "
Ramon Torres Gilibert	190 "
Josep Fitó Prunés	180 "
Jaume Riera Busquets	180 "
Josep Farré Mas	180 "
Octavi Torres Farré	180 "
Joan Matíu Matons	180 "
Lluís Nuñez Molina	180 "
Joan Balet Playá	180 "
Miquel Figuls Botella	180 "
Lluís Oliva Torres	130 "
Francesc Colomé Idofach	175 "
Pau Vilasaca Trapé	175 "
Felip Font Carulla	170 "
Agustí Torrent Pintó	170 "
Ramon Bacardit Giralt	160'20
Miquel Riera Traus	160'20
Manel Puig Cambó	126 "
Delfi Muro Oliva	108 "
Joan Canal Jorba	54 "
Alfred Gimenez Pierres	180 "
Ramon Sisquella Huguet	

Manresa 16 maig de 1938

1 NOMS I SOUS DELS TREBALLADORS DE CAL MARQUET, EL PRECEDENT DE L'ACTUAL FÀBRICA LEMMERZ
Document del 16 de maig del 1938 en què consta una relació dels treballadors de l'empresa Oxígeno y Construcciones Metálicas (Cal Marquet) amb el seu respectiu sou setmanal. El personal que treballava en indústries de guerra disposava d'un seguit de compensacions com ara tenir certs avantatges en el subministrament d'aliments. Tanmateix, el benefici més gran que molts hi veien era el d'escapar-se d'anar al front, si aconseguien que els seus serveis i la seva persona fossin considerats insubstituïbles en un sector la producció del qual era estratègicament clau per guanyar la guerra. El franquisme estudià a fons tota aquesta documentació requisada per esbrinar quins eren els dirigents d'aquestes indústries (càrrecs sindicals, tècnics...), per tal d'escartir-ne les responsabilitats pertinents.

ELS TREBALLADORS DE LA FONERIA 2 DEMANEN UN AUGMENT DELS SALARIS

Aquest document, del desembre del 1937, de l'agrupament que formaven les petites foneries de Manresa, com ara les de ca l'Ubach, Illa, Sandiumenge, Desveus i Alegre, ens mostra les dificultats creixents que tenia el sector en concret i la població en general a mesura que avançava la guerra. Majoritàriament, els agrupaments i les cooperatives de petits tallers i negocis solien estar adscrits a la UGT. Això era motivat pel fet que els seus propietaris, obligats a sindicar-se, solien optar per aquesta central, la qual, juntament amb ERC, Acció Catalana Republicana, PSUC i al camp la Unió de Rabassaires, formava un bloc favorable al manteniment de la petita propietat privada.

PROPER CAPÍTOL:

Les milícies i l'Exèrcit Popular.

Per mitjà de documents localitzats a Salamanca, veurem les dificultats d'organització militar de la República, i també la presència de milicians i soldats bagencs als fronts de guerra.

Agrupament de la Indústria de Foneria Col·lectivitzada de Catalunya

OFICINAS:
CARRER BARCELONA, 10-12
TELÉFON 1643

VII ZONA

Manresa

Compañeros del Consejo de Empresa de la Agrupación de Fundiciones Colectivizadas de Cataluña

Salud: Reunidos los compañeros de las Fundiciones de la VII Zona en Asamblea General celebrada en el local de la U.G.T. de Manresa, el pasado miércoles día 8 de Diciembre de 1937; acordaron solicitar del Consejo de Empresa la convocatoria de un pleno regional de la Colectiva y de secciones de fundidores U.G.T. - C.N.T. de toda Cataluña para estudiar la necesidad de aumentar los salarios en vista de la sujeción del precio de la vida, como también del precio del hierro para que equilibre económicamente las fundiciones.

Remanemos copia de esta carta a los Comités Regionales de la metalurgia C.N.T. - U.G.T. para que de común acuerdo se convoque el citado Pleno.

Recibid nuestro saludo

Por la Colectiva de Fundiciones de la VII Zona

El Delegado El Director Técnico

Por la sección metalúrgica U.G.T.

Por la sección metalúrgica C.N.T.

